

BÁO CÁO

Tóm tắt kết quả Hội thảo "Đổi mới kế hoạch, giám sát và đánh giá thực hiện kế hoạch ngành Nông nghiệp và Phát triển nông thôn"

Được sự cho phép của Bộ Nông nghiệp và PTNT tại công văn số 5314/BNN-HTQT ngày 01/11/2012, Vụ Kế hoạch - Ban quản lý dự án "Thiết lập hệ thống giám sát và đánh giá phục vụ công tác quản lý ngành Nông nghiệp và PTNT giai đoạn 2" (MESMARD-2) đã tổ chức Hội thảo "Đổi mới kế hoạch, giám sát và đánh giá thực hiện kế hoạch ngành Nông nghiệp và PTNT" từ ngày 13-15/11/2012 trong đó Hội thảo chính vào ngày 14/11/2012 tại Khách sạn Daewoo, Hà Nội. Vụ Kế hoạch xin báo cáo Bộ kết quả Hội thảo như sau:

1. Tên Hội thảo:

Đổi mới kế hoạch, giám sát và đánh giá thực hiện kế hoạch ngành Nông nghiệp và PTNT

2. Mục đích và nội dung Hội thảo:

Hội thảo nhằm chia sẻ kinh nghiệm với các chuyên gia quốc tế đến từ Nhật, Ai len và Ucraina về lập kế hoạch, giám sát và đánh giá thực hiện kế hoạch, và chính sách phát triển ngành Nông nghiệp và PTNT.

3. Thời gian và địa điểm tổ chức:

3.1 Phiên trừu bị:

Nhằm thông tin trước cho các khách mời quốc tế về quá trình đổi mới kế hoạch, giám sát và đánh giá thực hiện kế hoạch và mối quan tâm của Bộ Nông nghiệp và PTNT Việt Nam.

Thời gian: Ngày 13/11/2012 nhằm trao đổi thông tin trước và chuẩn bị cho phiên chính thức.

Địa điểm: Phòng họp 101, Nhà B6, Bộ Nông nghiệp và PTNT

3.2. Phiên chính thức (Hội thảo):

Nhằm trao đổi các bài học kinh nghiệm trong lập kế hoạch, giám sát và đánh giá thực hiện kế hoạch giữa các cán bộ Bộ Nông nghiệp và PTNT với các khách mời.

Thời gian: Ngày 14/11/2012

Địa điểm: Khách sạn Daewoo, Hà Nội

4. **Người chủ trì:** Vụ trưởng Vụ Kế hoạch Trang Hiếu Dũng

5. **Thành phần tham dự:** Tổng số đại biểu tham dự là 130 người, gồm:

5.1 Đại biểu quốc tế:

- Đại sứ quán tại Nhật Bản, Ai Len
- Đại diện các tổ chức quốc tế gồm Ngân hàng thế giới, ADB, các dự án liên quan ở Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Bộ Khoa học, Tài nguyên, Môi trường, ...

5.2 Đại biểu Việt Nam:

- Đại diện các Tổng cục/Cục/Vụ Bộ Nông nghiệp và PTNT
- Đại diện các Sở Nông nghiệp và PTNT tỉnh khu vực Miền Trung và Duyên hải Miền Trung
- Ban chỉ đạo dự án và Nhóm công tác dự án

6. Thông tin về Báo cáo viên nước ngoài:

- Tiến sỹ Fumihiko KABUTA, Điều phối kế hoạch và chính sách, Ban nghiên cứu Chính sách – Bộ Nông Lâm Thủy sản Nhật
- Tiến sỹ Trevor Donnellan, Chuyên viên cao cấp, Cơ quan phát triển Nông nghiệp và Lương thực, Bộ Nông nghiệp, Lương thực và Thủy sản Ai len.
- Tiến sỹ Tamara Ostashko, Viện Kinh tế và dự báo, Ucraina

7. Nguồn kinh phí:

7.1 Kinh phí tổ chức:

Tổng dự toán dự kiến là 300 triệu đồng, thực chi là 299,3 triệu

7.2 Nguồn vốn:

Nguồn hỗ trợ chính thức của Cơ quan Hợp tác và Phát triển Thụy Sĩ (SDC) thông qua dự án MESMARD-2.

8. Đánh giá tóm tắt kết quả Hội thảo:

Hội thảo đã tạo cơ hội rộng rãi cho các cán bộ kế hoạch của Bộ Nông nghiệp và PTNT và các tỉnh được trao đổi, học hỏi kinh nghiệm của chuyên gia quốc tế đến từ Nhật Bản, Ai len và Ucraina. Các kinh nghiệm và bài học cụ thể được tóm tắt như sau:

8.1 Kinh nghiệm từ Nhật:

Quá trình lập kế hoạch trong ngành Nông nghiệp và PTNT được quy định bởi một bộ luật về lập kế hoạch "Luật cơ bản mới về các Lĩnh vực Lương thực, Nông nghiệp và Nông thôn (năm 2010)". Bộ luật này xác định chính sách dài hạn

và các nguyên tắc hướng dẫn. Hệ thống GS&DG thực hiện theo chu kỳ PDCA (lập kế hoạch, thực hiện, đánh giá và lập chương trình). Các kết quả từ quá trình đánh giá chính sách được gắn với các chương trình mới đến ngân sách được phân bổ. Gần đây, ban Đánh giá Chính sách được thành lập gồm có 8 cán bộ chính và khoảng 2-3 cán bộ được phân công kiêm nhiệm thêm ở mỗi Cục/Vụ/đơn vị trong Bộ. Luật Cơ bản mới có bốn mảng chính sách lớn gồm: 1) Phát triển Nông nghiệp Bền vững; 2) Mục tiêu tự cung đủ lương thực; 3) Thúc đẩy ngành nghề nông thôn (ngành thứ cấp và thứ ba + chất lượng và an toàn của các chuỗi cung cấp); và 4) Đảm bảo sự cung cấp lương thực ổn định. Do sự suy thoái kinh tế toàn cầu và tác động của trận động đất ở Nhật Bản năm 2011, Nhật Bản đã thực hiện một số điều chỉnh đối với kế hoạch cơ bản gồm nguyên tắc mới về các Hiệp định Đối tác Kinh tế (EPA) và Hiệp định Thương mại Tự do (FTA) cũng như các điều chỉnh đặc biệt để giúp tái thiết các khu vực bị ảnh hưởng bởi trận động đất.

Cơ chế về đánh giá chính sách được thực hiện theo Đạo luật Đánh giá Chính sách của Chính phủ (2001). Theo đạo luật này, Hội đồng bên thứ 3 về đánh giá chính sách sẽ được thiết lập. Hội đồng này gồm 9 thành viên (gồm các đại diện từ nông, lâm và ngư nghiệp (3 người); một chuyên gia đánh giá chính sách, một đại diện của người tiêu dùng, một đại diện của ngành công nghiệp và truyền thông, một kế toán và một luật sư). Các phát hiện đánh giá sẽ được báo cáo lên Bộ Nội vụ và Truyền thông là cơ quan giám sát quá trình đánh giá, sau đó báo cáo các phát hiện này lên Nghị viện.

Các bài học chính từ kinh nghiệm của Nhật Bản là :

- Bài học 1: Các dự án cần được đánh giá về hiệu quả và hiệu lực so với đầu vào ngân sách. Kết quả đánh giá riêng biệt nên được liệt kê rõ ràng để kiểm tra các mối liên hệ với các mục tiêu chính sách.
- Bài học 2: Kết hợp các kết quả từ cả đánh giá chính sách và đánh giá quản lý dự án, mang lại sự cải thiện toàn diện về hiệu quả.
- Bài học 3: Đánh giá chính sách theo kết quả từ trung đến dài hạn và đánh giá quản lý dự án theo kết quả ngắn hạn.
- Bài học 4: Nhận thức của cộng đồng là quan trọng để cải thiện hệ thống giám sát và đánh giá.
- Bài học 5: Các nhu cầu đánh giá cần phải phân bổ phù hợp theo thời gian và nguồn lực có sẵn.

8.2 Kinh nghiệm từ Ai len:

Chính sách Nông nghiệp chung của Ai len (CAP) có nhiều mục tiêu liên quan đến nhiều lĩnh vực như an ninh lương thực, điều tiết giá lương thực; điều tiết an toàn lương thực; bình ổn giá hàng hóa và thúc đẩy nông nghiệp bền vững phù hợp với các mục tiêu môi trường,....

Quy trình lập kế hoạch ở Ai len được kết hợp ở cấp quốc gia và khá tập trung. Cơ cấu vùng vẫn còn yếu kém chủ yếu là do mật độ dân cư thấp. Chưa lập các bản kế hoạch theo cấp vùng hoặc tỉnh.

Ai Len có chu kỳ kế hoạch 5 năm. Sự tham gia của chủ thể trong quá trình lập kế hoạch là rất quan trọng. Bộ Nông nghiệp cung cấp một tài liệu thảo luận và gắn kết với tài liệu của EU cho định hướng tương lai của các Chính sách Nông nghiệp chung (CAP). Các chủ thể tham gia gồm các nhà chế biến lương thực, các đại diện nông dân, cơ quan bảo vệ môi trường, các chuyên gia thú y, các đại diện người tiêu dùng và tài chính; các chuyên gia nghiên cứu, đại diện cơ quan phát triển và các đại diện doanh nghiệp nhà nước.

Hệ thống kế hoạch của Ai Len sử dụng các MÔ HÌNH về các lựa chọn Chính sách. Ví dụ, việc sử dụng các mô hình hàng hóa cân bằng một phần; các mô hình lập chương trình cân bằng một phần và các mô hình cân bằng chung bằng máy tính.

Các nghiên cứu đặc biệt phục vụ công tác Giám sát thường xuyên: Dữ liệu giám sát được thu thập qua các hoạt động thường xuyên của các học viện và trường đại học khác nhau, thông qua các cuộc khảo sát hàng năm. Chính phủ sử dụng một hệ thống các tài liệu tuyển dụng để thuê các nhà nghiên cứu ở mức giá rẻ nhất.

Là một phần trong công tác đánh giá của EU, các chương trình ở Ai Len cũng phải đánh giá Giá trị về Tiền tệ (VFM) do Bộ Nông nghiệp trực tiếp thực hiện (ví dụ: chương trình phát triển bò 2005; Chương trình Quản lý Rác thải Nông trang 2007; Chương trình Đường Nông trang 2010 v.v..).

Bài học kinh nghiệm về lập kế hoạch, GS&ĐG ở Ai Len được tóm tắt như sau:

- Bài học 1: Cần có sự tham gia đầy đủ của các bên liên quan vào các đánh giá.
- Bài học 2: GS&ĐG cần phải hướng tới cải thiện chính sách và phản ánh các kết quả chính sách, đồng thời phải xác định các mục tiêu chính sách rõ ràng ngay từ giai đoạn lập kế hoạch
- Bài học 3: Quá trình GS&ĐG phải xác định thời gian phù hợp với quá trình triển khai chính sách/sửa đổi chính sách
- Bài học 4: Sự tham của các bên liên quan ở tất cả các giai đoạn giúp xây dựng lòng tin giữa các bên tham gia và cho phép các bên tham gia góp ý kiến một cách tích cực.
- Bài học 5: Cần đảm bảo các bên tham gia dễ dàng tiếp cận tới quá trình lập kế hoạch và GS&ĐG. Có nghĩa là phải lôi kéo sự tham gia của các bên liên quan vào quá trình lập kế hoạch và đầu tư nguồn lực để đảm bảo các bên tham gia hiểu được các kết quả và tác động của chương trình. Cần làm nhiều hơn là đăng tải các báo cáo lên các trang web. Bên cạnh đó cũng cần tổ chức các cuộc họp để trao đổi kế hoạch và các tác động của chính sách và chương trình với các bên liên quan.
- Bài học 6: Gánh nặng chi phí và quản lý GS&ĐG phải được giữ ở mức thích hợp và có thể quản lý được.

8.3 Kinh nghiệm từ Ucraina:

Ucraina sử dụng một hệ thống dự báo và tài liệu chương trình hỗ trợ dự báo mục tiêu cho các giai đoạn trung hạn và 5 năm. Đầu tiên, các ưu tiên chính sách nông nghiệp được xác định theo Luật Úc-crai-na “Các nguyên tắc cơ bản trong Chính sách Nông nghiệp Quốc gia đến năm 2015”.

Ucraina hiện đang tập trung mạnh mẽ vào thực hiện các chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển nông nghiệp và nông thôn “Chương trình Mục tiêu Quốc gia về Phát triển Nông thôn đến năm 2015” (được phê duyệt năm 2007). Đây là một chương trình lớn gồm nhiều các Chương trình Mục tiêu của Chính phủ, ví dụ “Chương trình Mục tiêu Phát triển Kinh tế hỗ trợ phát triển các hợp tác xã dịch vụ nông nghiệp đến năm 2015”. Năm 2011 các chương trình mục tiêu được tập hợp lại thành “Chương trình Mục tiêu quốc gia về phát triển nông thôn đến năm 2015”.

Các bài học kinh nghiệm của Ucraina được tóm tắt như sau:

- Bài học 1: Việc phê duyệt ngân sách của Quốc hội thường dẫn đến sự tái phân bổ ngân sách và điều chỉnh chính sách. Điều này thường gây khó khăn về mặt ngân sách và gây ra tình trạng quản lý ngân sách theo kiểu ‘thủ công’.
- Bài học 2: Trong điều kiện đó, phương pháp lập kế hoạch ngân sách theo chương trình sẽ không mang lại hiệu quả bởi vì các đơn vị quản lý ngân sách không thuyết phục Bộ Tài chính về tầm quan trọng của các chương trình của họ. Như vậy Quốc hội sẽ phê duyệt chương trình cho dù không đủ ngân sách để thực hiện.
- Bài học 3: Do sự không thống nhất về mặt chính sách, sẽ có nhiều chương trình không đáp ứng các mục tiêu ưu tiên và nguồn lực của chương trình mục tiêu quốc gia về nông nghiệp và phát triển nông thôn.
- Bài học 4: Cần giám sát quá trình thực hiện các chương trình ngân sách và sử dụng các số liệu giám sát làm cơ sở chấm dứt các chương trình không hiệu quả và chuyển ngân sách đã phân bổ cho các chương trình đáp ứng các mục tiêu chính sách của chính phủ.
- Bài học 5: Với việc áp dụng phương pháp phân bổ ngân sách theo chương trình, trọng tâm quản lý được chuyển từ kiểm soát sự hoàn thành trách nhiệm sang đảm bảo hiệu quả: thay vì đặt câu hỏi xem ngân sách có được sử dụng hợp lý trong quá trình thực hiện kế hoạch ngân sách hay không, câu hỏi hiện nay là ngân sách có được sử dụng một cách hiệu quả trong quá trình thực hiện các mục tiêu chính sách của chính phủ hay không.
- Bài học 6: Vai trò của các cơ quan quản lý vốn trong tính toán chi phí phát triển các lĩnh vực liên quan trên thực tế lại xếp vào hàng thứ yếu mặc dù được xác định ở cấp lập pháp. Việc triển khai ngân sách hàng năm bị ảnh hưởng nặng nề bởi các nhu cầu chính trị hiện tại. Chu kỳ ngân sách năm bị phê phán là đang tạo các rủi ro về việc mất kiểm soát đối với quá trình thực hiện mục tiêu của các GTP.

- Bài học 7: Cần thiết lập một đơn vị GS&ĐG trong Bộ Chính sách Nông Lương Ucraina để kiểm soát trực tiếp các chức năng GS&ĐG của Bộ.

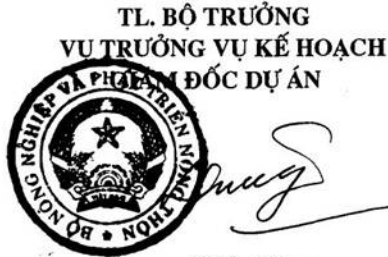
10. Kiến nghị và đề xuất

Hội thảo và các tài liệu do các đại diện từ Nhật Bản, Ai Len và Ucraina đã cung cấp các bài học hữu ích cho quá trình lập kế hoạch và giám sát và đánh giá kết quả thực hiện kế hoạch phát triển ngành Nông nghiệp và PTNT, giúp Bộ Nông nghiệp và PTNT Việt Nam nâng cao hơn nữa chất lượng kế hoạch, giám sát và đánh giá thực hiện Kế hoạch 5 năm giai đoạn 2011 – 2015.

Việc trao đổi kinh nghiệm với các cán bộ trực tiếp tham gia lập kế hoạch, giám sát và đánh giá thực hiện kế hoạch ở Bộ Nông nghiệp các nước có nền kinh tế thị trường phát triển ở mức độ phù hợp với Việt Nam là rất cần thiết và nên tiến hành thường xuyên để tạo điều kiện cho các cán bộ kế hoạch của Bộ Nông nghiệp và PTNT Việt Nam có nhiều cơ hội được học hỏi trao đổi kinh nghiệm thực tế từ nhiều nước khác nhau, từ đó để xem xét lựa chọn những kinh nghiệm tốt nhất phù hợp với thực tế Việt Nam./.

Nơi nhận:

- Vụ HIQT;
- Lưu: VT, KH, DA.

Trang Hiếu Dũng